

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

Så gör du en lednings- och sambandsanalys för Rakel

Datum: 2012-05-29

Publ.nr MSB440

MSB:s kontakt: Enheten för system och tjänster, Rakelverksamheten

Tel växel: 0771-240 240

Innehållsförteckning

Lednings- och sambandsanalys	3
Analysens funktion och syfte	3
Det är skillnad på person och funktion	4
Rakelkommunikationen bygger på samverkan i talgrupper	4
Så gör du en lednings- och sambandsanalys.....	5
Steg-för-steg-instruktion	5
Beskriv din organisation.....	5
Beskriv ert interna kommunikationsbehov	5
Beskriv ert externa kommunikationsbehov	6
Beskriv organisationsledningen.....	6
Beskriv hur nödsamtal ska hanteras.....	6
Beskriv ert behov av tilläggstjänster	6
Uppskatta ert behov av Rakelutrustning.....	6
När analysen är klar.....	6
Exempel på lednings- och sambandsanalyser	7
Statlig myndighet	7
Kommunal förskola	7
Elbolag	7

Lednings- och sambandsanalys

En organisation som ska börja använda Rakel behöver göra en lednings- och sambandsanalys. En utförlig lednings- och sambandsanalys ger dig de uppgifter som behövs när du sedan ska fylla i din organisations programmeringsunderlag. Behovet och omfattningen av analysen kan variera och beror på organisationens storlek, och i vilken omfattning kommunikationsbehoven har kartlagts tidigare. Alla kommuner har exempelvis en kris- och beredskapsplan; den är ett utmärkt underlag för analysen.

Du behöver oftast inte skicka in din färdiga lednings- och sambandsanalys till MSB. Det händer dock att MSB behöver ta del av din analys för att kunna hjälpa dig att skapa en effektiv kommunikation i Rakel. Du kommer då att bli ombedd att skicka in den.

Analysens funktion och syfte

Lednings- och sambandsanalysen är en analys av organisationens interna och externa kommunikationsbehov. Den ska klarlägga vilka personer, grupper och yrkesfunktioner, internt och externt, som behöver ha kontakt med varandra vid olika tillfällen och i olika situationer. Analysen ger en tydlig överblick över, och förståelse för, kommunikationsbehoven. En sådan överblick gör det väsentligt enklare för dig att sedan fylla i programmeringsunderlaget.

I lednings- och sambandsanalysen ska du utgå från din organisations uppbyggnad. De hierarkiska strukturerna, beslutsvägarna, organisationskulturen och era arbetsmetoder avgör vad som är en effektiv kommunikation för er.

Lednings- och sambandsanalysen ska visa hur din organisation behöver kommunicera i såväl vardag som kris. Ta därför gärna hjälp av verkliga eller fiktiva händelser för att få en bild av vilka kommunikationsbehov som kan uppstå i olika situationer. Analysera både den vardagliga verksamheten och ovanligare händelser.

Du behöver även göra en analys av kommunikationsvägarna vid nödsamtal. Vilka personer och funktioner behöver kunna få kontakt med varandra vid en allvarlig händelse? Behöver ni samverka med andra organisationer? Har ni en fungerande kommunikationsväg även om någon person eller funktion inte går att få tag på?

Som Rakelanvändare får du automatiskt tillgång till basfunktionerna i Rakelsystemet, men du kan även välja till ett antal tilläggstjänster. I lednings- och sambandsanalysen ingår att göra en kartläggning av vilka tilläggstjänster din organisation behöver. Tilläggstjänsterna finns presenterade i en lista på MSB:s webbplats, och listan uppdateras i takt med att nya tjänster tillkommer.

Det är skillnad på person och funktion

I lednings- och sambandsanalysen behöver du göra skillnad på person och funktion. En funktion är en specifik roll i organisationen, och en funktion kan innehas av en eller flera personer. Funktionerna kan delas in i tre olika kategorier:

1. En funktion som innehas av en person.
2. En funktion som innehas av flera personer som delar på en Rakelmobil. De lämnar i tur och ordning över Rakelmobilen till nästa person som ska inneha funktionen.
3. En funktion som innehas av flera personer med egna Rakelmobiler. De personer som innehar en sådan funktion aktiverar sina egna Rakelmobiler och loggar in på ett så kallat funktionsnummer när det behövs.

Varje funktion får ett specifikt funktionsnummer som kan programmeras in i Rakelmobilerna. En och samma person inom organisationen kan ha fler än en funktion. Då behöver den personens Rakelmobil förses med flera funktionsnummer.

Rakelkommunikationen bygger på samverkan i talgrupper

När du gör lednings- och sambandsanalysen ska du sätta ihop så kallade talgrupper. En talgrupp kan beskrivas som ett samtalsforum för ett antal personer som behöver kunna kommunicera med varandra i en specifik situation. Varje talgrupp kan innehålla allt från två deltagare upp till stora grupper som sträcker sig över flera organisationer.

Talgrupper används inom specifika geografiska områden (Rakelzoner). I lednings- och sambandsanalysen ska du därför även beskriva inom vilket geografiskt område dina talgrupper ska användas. Du hittar en förteckning över samtliga Rakelzoner på MSB:s webbplats.

Så gör du en lednings- och sambandsanalys

Samtliga steg i analysen är frivilliga, och om ett steg inte är relevant för din organisation hoppar du över det.

Steg-för-steg-instruktion

Beskriv din organisation

Gör en allmän beskrivning av din organisation och dess olika verksamhetsområden.

- Vilka kommunikationsbehov finns inom organisationen?
- Vilka personer eller funktioner behöver kommunicera med varandra?

Beskriv den externa och interna ledningen för både vardags- och krissituationer.

- Vilka funktioner ingår i ledningen?
- Hur ser krisledningsplanen för din organisation ut idag?
- Hur kan organisationen använda Rakel i olika situationer?

Beskriv vilka kommunikationsbehov som kan uppstå i olika situationer. Använd gärna verkliga eller fiktiva händelser för att tydliggöra vilka personer och funktioner som behöver kunna kommunicera i en specifik situation.

Beskriv ert interna kommunikationsbehov

Gör en lista över personer och funktioner inom organisationen som ska använda Rakel. Beskriv därefter från vilka verksamhetsområden de kommer.

- Identifiera hur personer och funktioner behöver samverka. Skapa talgrupper utifrån det identifierade behovet.

Beskriv vilka talgrupper som ska vara statiska (förprogrammerade i Rakelmobilerna). Beskriv också ert eventuella behov av dynamiska (tillfälliga) talgrupper. Tänk på att användningen av dynamiska talgrupper kräver att organisationen har en kommunikationscentral (KC). Alla organisationer har inte en KC eftersom det är en tilläggstjänst. Se det bifogade dokumentet Termlista för en utförlig beskrivning av vad en KC är, och skillnaden mellan dynamiska och statiska talgrupper.

Beskriv i vilket geografiskt område varje talgrupp ska användas. Utgå från beskrivningen av Rakelzonerna som du hittar på MSB:s webbplats. Normalt behöver talgruppen bara täcka den Rakelzon som din organisation tillhör.

Beskriv ert behov av att använda statusmeddelanden. Statusmeddelanden gör det möjligt att skicka korta, fördefinierade standardfraser till Rakelmobiler, modem eller KC-terminaler. Du kan läsa mer om tjänsten på MSB:s webbplats.

Beskriv ert externa kommunikationsbehov

Beskriv din organisations externa samverkansbehov. Gör detta genom att beskriva hur ni samverkar med kommuner, räddningstjänst, länsstyrelser, myndighet eller andra aktörer

- lokalt
- regionalt
- nationellt.

Stäm av med de externa organisationerna att ni har samma uppfattning om samverkansbehovet.

Undersök om det finns anvisningar från någon central organisation för hur din organisation ska kommunicera med externa organisationer. I din lednings- och sambandsanalys är det viktigt att du tar hänsyn till sådana anvisningar i de fall de finns.

Beskriv organisationsledningen

Beskriv vilka ledningsfunktioner som finns och hur de behöver kunna kommunicera på samtliga nivåer (lokal, regional och nationell), både internt och externt.

Dela in ledningsfunktionerna i talgrupper. Utgå från följande frågor:

- Hur ska cheferna samverka?
- Hur ser kommunikationsvägarna ut i olika situationer? Vilka personer och funktioner ska kontaktas och i vilken ordning i vardags- och krissituationer samt vid nödsamtal?

Beskriv hur nödsamtal ska hanteras

Beskriv hur din organisation ska hantera nödsamtal.

- Vilka nödsamtal ska hanteras av en extern kommunikationscentral?
- Vilka nödsamtal ska hanteras inom den egna organisationen?

Beskriv ert behov av tilläggstjänster

Beskriv din organisations behov av Rakels tilläggstjänster. På MSB:s webbplats finns en lista som beskriver samtliga tilläggstjänster.

Uppskatta ert behov av Rakelutrustning

Gör en uppskattning av vilken Rakelutrustning din organisation behöver. Utgå från de tidigare stegen i lednings- och sambandsanalysen för att göra denna uppskattning. Ta med följande utrustning:

- handburna Rakelmobiler
- fordonsmonterade Rakelmobiler
- modem
- kommunikationscentralsterminaler (KC-terminaler).

När analysen är klar

När du är klar med din lednings- och sambandsanalys är du redo att fylla i programmeringsunderlaget. Instruktioner för hur du gör det finns på MSB:s Rakelwebb, rubriken ”Fyll i ett programmeringsunderlag”.

Exempel på lednings- och sambandsanalyser

Statlig myndighet

Vi är en stor myndighet med sektorsansvar. Våra anställda finns utspridda på flera kontor i tre orter, samt ute i fält. Många av våra anställda har dagliga, täta kontakter med flera externa organisationer. När vi skulle införa Rakel la kommunikationschefen två arbetsdagar på att analysera och beskriva våra kommunikationsbehov. Sedan tidigare hade vi en beredskapsplan att utgå ifrån, men den behövde utvecklas och uppdateras. Resultatet blev ett femsidigt dokument i text och enkla bilder som kommunikationschefen ser över och uppdaterar i november varje år. Ofta upptäcker vi att våra kommunikationsmönster har förändrats något. Då uppdaterar vi även programmeringsunderlaget och skickar in det till MSB på nytt.

Kommunal förskola

Vi är 20 anställda fördelade på sex avdelningar, samt en rektor. Vi visste från början att vi behövde åtta Rakelmobiler: en som alltid finns på förskolan, en som finns hos rektorn som ofta är på skolbesök eller sitter i möten, och en på varje avdelning. Våra kommunikationsvägar är okomplicerade; pedagogerna ute på avdelningarna kommunicerar med den Rakelansvariga som alltid finns på förskolan, som i sin tur kontaktar rektorn när det behövs. Vår lednings- och sambandsanalys togs fram gemensamt på ett personalmöte; rektorn ritade upp kommunikationsvägarna på whiteboard-tavlan och så diskuterade vi våra kommunikationsbehov. Det tog en halvtimme. Analysen finns nedskrivnen på en halv A4-sida som förvaras i en pärm på rektorns kontor. Vi har hittills inte behövt uppdatera den.

Elbolag

Vi har drygt 2 000 anställda utspridda över hela landet, och ett stort behov av ett kunna kommunicera både internt och externt på ett säkert och robust sätt. Förutom våra distriktskontor har vi personal på ett stort antal kraftverk, och vi har många tekniker som är beredda att rycka ut dygnet runt. Hos oss finns alltså ett stort antal Rakelmobiler.

Redan innan vi anslöt oss till Rakel hade vi en god översikt över våra kommunikations- och ordervägar. Vår lednings- och sambandsanalys är gjord som ett flödesschema med ett antal rutor där vi ritat upp kommunikationen i vardag och kris. Till det kommer en A4-sida i punktlistform där vi listar vårt behov av Rakelmobiler och övrig utrustning på samtliga kontor och kraftverk.

Vi har sedan länge en intern kommunikationscentral som har en ständigt aktuell bild över kommunikationsvägarna; där fanns all den information som behövdes för att snabbt och enkelt ta fram en lednings- och sambandsanalys inför Rakelanslutningen.